

MAREK ROCKI*

Ranking szkół wyższych jako predyktor zatrudnialności

1. Wprowadzenie

Ranking – w szczególności ranking szkół wyższych – jest uporządkowaniem informacji o pewnych obiektach według wybranego kryterium lub zespołu kryteriów. Co oczywiste dane wykorzystywane w tworzeniu rankingów mają charakter historyczny, bo w najlepszym przypadku dotyczą roku poprzedzającego publikowanie rankingów, a często dotyczą danych wcześniejszych. Twórcy rankingów instytucji edukacyjnych podkreślają zazwyczaj, iż ich celem jest wskazanie instytucji najlepszej w danym momencie (najczęściej w danym roku). Motywacją do tworzenia rankingów może też być benchmarking. Było tak w przypadku „rankingu szanghajskiego”, czyli Academic Ranking of World Universities (ARWU). Jego twórcy wprost piszą (Liu, Cheng 2005, s. 127), że ich celem było oszacowanie miejsca zajmowanego przez chińskie uczelnie w światowym systemie szkolnictwa wyższego.

Jednak zasadniczym odbiorcą rankingów są kandydaci na studia, wykorzystujący je w procesie wyboru uczelni, której ukończenie ma dać im przygotowanie do pracy po studiach (m.in.: Poleszczuk 2017, Pacholski 2023). Choć istnieją liczne opracowania dotyczące zatrudnialności¹, czyli sytuacji absolwentów po studiach (m.in. Marszałek 2012, Piróg 2013, Christiansen, Even 2024), to w literaturze brak analiz wskazujących na związki między rankingami a sytuacją absolwentów na rynku pracy, w tym – w kilka lat po studiach. Ponieważ od 2016 r. dane do analiz zatrudnialności czerpać można z ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów (system ELA²) wykorzystującego dane administracyjne z ZUS, to możliwe jest zweryfikowanie związku rankingów z losami absolwentów. Tak więc celem opracowania jest porównanie losów absolwentów, którzy wybrali uczelnie zajmujące w rankingu czołowe miejsca, z absolwentami innych uczelni. Wykorzystane zostaną – dostępne w systemie ELA – informacje o losach absolwentów w pierwszym i piątym roku od ukończenia studiów.

---

* Prof. dr hab. Marek Rocki (roma@sgh.waw.pl), Szkoła Główna Handlowa, Warszawa

¹ Przez „zatrudnialność” rozumiemy tu łącznie fakt zatrudnienia i uzyskiwane wynagrodzenia.

² Raporty i dane z systemu dostępne są na www.ela.nauka.gov.pl

Decyzje dotyczące wyboru uczelni trzeba wiązać z oczekiwaniami kandydatów dotyczącymi ich przyszłej pracy, a w tym czasie jej poszukiwania i zarobków. Oczywiście należy rozróżniać decyzje edukacyjne kandydatów na studia I stopnia (w większości maturzystów) od decyzji podejmowanych przez absolwentów takich studiów. Ponieważ jednak większość absolwentów studiów I stopnia³ podejmuje dalsze studia, to analizowana będzie sytuacja absolwentów studiów II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich⁴, gdyż to oni stanowią zasadniczą część absolwentów wchodzących na rynek pracy. Interesujące jest wobec tego, czy rankingi mające wpływ na decyzje kandydatów wskazują uczelnie, których absolwenci mają rzeczywiście relatywnie lepszą sytuację na rynku pracy. Warto podkreślić, że analizowane będą losy absolwentów, którzy wybierali uczelnie jako kandydaci. Przykładowo wskażemy, jakie są losy absolwentów rocznika 2014, dla których kryterium wyboru uczelni mógł być ranking opublikowany w 2012 r.

W analizach wykorzystano ranking „Perspektyw” jako najdłużej (od 2000 r.) publikowany ranking polskich uczelni. W rankingu tym odrębnie publikowane są listy uczelni akademickich oraz niepublicznych uczelni „magisterskich”⁵. Z tego powodu dokonane zostały odrębne analizy tych uczelni⁶.

Przyjmujemy tu, że o ile sytuacja absolwentów na rynku pracy w pierwszym roku po ukończeniu studiów może być wiązana z prestiżem (rozpoznawalnością) uczelni, to po kilku latach zależna jest od wyceny wiedzy i umiejętności absolwentów przez rynek pracy oraz umiejętności dostosowania się do wymagań pracodawców (por. Rocki 2022a). Jak już wspomniano analizy takie umożliwiają dane z ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów. W szczególności jest to możliwe dla osób, które ukończyły studia w latach 2014–2017, gdyż dla nich w systemie ELA dostępne są dane o piątym roku od uzyskania dyplomu. Jeśli przyjąć racjonalne założenie, że kandydaci na studia w momencie wybierania uczelni brali pod uwagę ranking, to dla absolwentów studiów II stopnia należałoby wziąć pod uwagę wyniki rankingów odpowiednio z lat 2012–2015. Zestawienie losów absolwentów uczelni z czołówki rankingu z losami absolwentów pozostałych uczelni pozwoli na weryfikację hipotezy dotyczącej predyktywnych własności wybranego do analiz rankingu.

³ Zgodnie z danymi z systemu ELA jest to od 67,4% dla rocznika 2021 do 74,7% dla rocznika 2016.

⁴ Wśród 2 556 356 absolwentów roczników 2014–2021 zarejestrowanych w ZUS 40,23% jest absolwentami studiów II stopnia, a 5,89% absolwentami jednolitych studiów magisterskich (dane z systemu ELA).

⁵ To jest takich, które mają uprawnienie do prowadzenia studiów II stopnia i/lub jednolitych studiów magisterskich.

⁶ Z rankingu uczelni akademickich wyeliminowano przy tym uczelnie niepubliczne, gdyż występują one w rankingu uczelni niepublicznych.

2. Przegląd literatury

Rankingi szkół wyższych, w tym rankingi światowe, stały się w XXI w. samoistnym bytem nazywanym nawet przemysłem rankingowym (Altbach 2021, s. xxiii). Liczne publikacje wskazują z jednej strony na potrzebę ich tworzenia, a z drugiej na problemy z interpretacją i zrozumieniem przez potencjalnych odbiorców. Waga rankingów i ich popularność spowodowały nawet powstanie swego rodzaju kodeksu dobrych praktyk (por. Barron 2017 oraz Berlin Principles, 2006) do którego odnoszą się twórcy rankingów w poszczególnych krajach (por. Karadg, Belenkuyu 2020).

Podstawową klasyfikację pojęć związanych z klasyfikacją rankingów sformułował Merisotis (2002). Czasopisma naukowe dedykowały temu problemowi całe wydania (por. *Higher Education in Europe*, UNESCO CEPES t. XXVII i XXX) lub publikują zbiory tekstów (por. Sadlak J., Liu N.C. (2007) oraz *The College Rankings Paradox. Winners, losers and race for prestige* opublikowany przez „The Chronicle of Higher Education” w 2023). Powstał podręcznik badań w tym zakresie (Hazelkorn E., Mihut G. 2021). O wynikach naukometrycznego badania rankingów piszą Loyola-Gonzales i in. (2020), wskazując, że mimo krytyki i powszechnie dostrzeganych niedociągnięć rankingi są wykorzystywane do różnych celów. Powstają też teksty analizujące publikacje dotyczące rankingów i ich metodologii (Irfan 2024). Wpływ rankingów na działania uczelni był przedmiotem analiz konferencji rektorów uczelni europejskich (European University Association w raportach Rauhvargers 2011 i 2013 oraz Hazelkorn, Loukkola, Zhang 2014). Zwraca na to uwagę także Pacholski (2023), omawiając pozycję polskich uczelni w rankingach światowych.

Na związek jakości kształcenia z rankingami wskazują liczne publikacje (por. np. Christi 2017, Kayyali 2023a, Pietrzak, Cieciora 2020, Rocki 2017), a także autorzy systemu ELA, publikując wartości wskaźników do rankingów międzynarodowych. W publikacjach tych zwraca się uwagę na wpływ jakości na wyniki rankingów, ale pojawiają się też publikacje o negatywnym wpływie rankingów: Rhein, Nanni (2021) zwracają uwagę na to, że rankingi w Tajlandii negatywnie wpłynęły na uczelnie, gdyż przeniosły uwagę z jakości nauczania na „produkcję badawczą”. Kayyali (2023a, 2023b) krytykuje rankingi za zbytne upraszczanie oceny wielowymiarowej natury uczelni w związku z wykorzystaniem jednowymiarowej cechy systematycznej. Może to – zdaniem Kayyali – prowadzić do preferowania starań o miejsce w rankingu nad realizację unikalnej misji.

Stosunkowo duża część literatury odnosi się do rankingów światowych, a w tym do ich porównań z rankingami tworzonymi w poszczególnych krajach. Sumathi i in. (2023) porównali ARWU z rankingiem tworzonym w Indiach, Tandilashvili (2024) z rankingami francuskimi, a Thakur (2007) z australijskimi. W publikacjach tych wskazano, że ARWU uprzywilejowuje duże (mające znaczącą liczbę studentów) uczelnie zorientowane na

badania (tzn. nie na kształcenie) działające w krajach angielskojęzycznych. O wpływie liczby studentów (absolwentów) na ranking pisał także Tijssen (2021). W wadach rankingów światowych podkreślany jest brak uwzględniania efektów nauczania (Altbach 2021, s. xxv, Surssock A. 2021, s.189 i 192) i problematyczne wiązanie jakości z rankingami ze względu na to, że w rankingach wykorzystywane są miary (indykatory) związane z procesami nauczania, a nie z jego efektami. Interesujące badanie, wskazujące na brak związku GDP *per capita* kraju, w którym działają uczelnie, na wyniki rankingu światowego (ARWU), przedstawił Pietrucha (2017)⁷. Z kolei Cheng i Liu (2007) dowodzą, że taki związek istnieje. O manipulacjach dokonywanych przez uczelnie dla uzyskania lepszej pozycji w rankingach pisał Rauhvargers (2011, s. 66).

W literaturze często omawiane są problemy metodologiczne. Clarke (2002) wskazuje na współliniowość zbyt licznych indyktorów (sugerując, że lepiej by było ich mniej), wskazuje też na problem subiektywności wag w przypadku tworzenia miary syntetycznej będącej ważoną sumą indyktorów. Na rozmyte (nieprecyzyjne) definicje indyktorów zniekształcających rzetelną porównywalność uczelni zwracają uwagę Poelmans i in. (2023). W rankingu niemieckim sklasyfikowano jedne dane jako „twarde fakty”, a inne jako „subiektywne opinie”, gdyż dane pochodzące z ankiet wypełnianych przez uczelnie mogą być trudno weryfikowalne (por. Federkeil G., 2002). Surssock (2014, s. 28) wskazuje na problem mierzenia cytowalności wobec braku obowiązujących standardów w stosowaniu nazw uczelni (pracownicy University Lyon I jako afiliacje wskazywali ponad 50 różnych nazw tej instytucji). O wpływie ideologii na kryteria rankingów kierunków prawniczych pisze Conklin 2023. Na wątpliwości dotyczące poszczególnych indyktorów wskazują m.in. także autorzy ARWU (Liu, Cheng 2005), pisząc o noblistach jako mierze jakości edukacji.

Woźnicki, Morawski (2002) wskazują na zasadność tworzenia w Polsce rankingów wspólnych dla uczelni publicznych i niepublicznych, gdyż cel działania obu grup uczelni jest ten sam. O znikaniu różnic między uczelniami badawczymi i zawodowymi pisali Altbach i de Wit (2023): „Faktem jest, że większość instytucji szkolnictwa wyższego zawsze była zaangażowana w kształcenie ludzi do pracy – nie zawsze w konkretnych zawodach”. Przeciwnie wnioski formułuje Tijssen (2021 s. 176), stwierdzając, że w analizach uczelni istotna jest skala, co oznacza, że nie powinno się stosować jednakowych miar dla różnych typów uczelni. Jest tak w przypadku rankingów „Perspektyw”, gdzie odrębne rankingi dotyczą uczelni akademickich, uczelni artystycznych (był publikowany tylko do 2003 r.), państwowych wyższych szkół zawodowych (od 2005 r.) oraz niepublicznych. W tym ostatnim przypadku od 2003 r. odrębne zestawienia dotyczą uczelni „magisterskich” i „licencjackich”. Jako uzasadnienie wskazywane jest to, że pomimo

⁷ Wnioski przeciwne, ale w skali polskich województw, przedstawił Rocki (2023): losy absolwentów związane są z poziomem rozwoju województw.

wspólnej misji są różne warunki działania i zróżnicowane „grupy docelowe” kandydatów na studia dla tych grup uczelni.

W kontekście tematu niniejszej pracy ważne są teksty, w których zwraca się uwagę na to, że rankingi opisują procesy, a nie ich skutki (wspomniany wcześniej Altbach 2021, s. xxv), a jednym z nich jest zatrudnialność. Postulowane są zmiany w tym zakresie. Przykładowo Sumathi i in. (2023, s. 17) sugerują, że ranking tworzony w Indiach powinien większą wagę przywiązywać do zatrudnialności. W wielu rankingach zatrudnialność nie jest wprost brana pod uwagę, ale ma związek z jakością nauczania, a ta występuje z różną wagą: od zera (por. Banasz i in. 2022) do 50%.

Christi (2016) analizuje miary zatrudnialności stosowane w rankingach: w większości trywialne, jak np. część absolwentów znajdujących zatrudnienie w 6 miesięcy po studiach. Jednocześnie jednak Marginson (2023, s. 5) stwierdza, że wykształcenie wyższe jest mało skuteczne w bezpośrednim przygotowaniu do pracy, a idea „gotowego do pracy” absolwenta stwarza uczelniom nieosiągalne oczekiwania. Z badań prowadzonych przez CollegeGrad.com (2007, 2008) wynika, że pracodawcy przywiązują małą wagę (od 1% do 10% w zależności od roku badania) do tego, jaką uczelnię ukończył kandydat do pracy. Z kolei Budnikowski i in. (2012) oraz Topolewska (2023) wskazują na związek zatrudnialności z kompetencjami dalece niezwiązanymi z ukończeniem studiów.

Stworzenie systemu ELA udostępniającego między innymi wartości wskaźników przedstawiających relatywne zarobki i zagrożenie bezrobociem absolwentów (będą one omówione w dalszej części tekstu) pozwala na analizę zatrudnialności absolwentów polskich uczelni i zbadanie związków między wynikami rankingów a sytuacją absolwentów na rynku pracy. Taki sposób badania zatrudnialności wykorzystano m.in. w Rocki (2022c), a także do tworzenia rankingów uczelni (Rocki 2019, Pietrzak, Cieciora 2020). Jasiński i in. (2015, s. 46) – w kontekście systemu ELA – zwracają uwagę na to, że dane administracyjne (w tym przypadku pochodzące z ZUS) pozwalają na analizy bardziej rzetelne niż badania ankietowe.

Z punktu widzenia niniejszego tekstu istotny jest wpływ rankingów na decyzje kandydatów dotyczące wyboru uczelni. Zwraca się między innymi uwagę (Federkeil 2002, Filinov, Ruchkina 2002), że uczelnie z czołówki rankingów pozyskują relatywnie lepszych kandydatów. Z kolei Katsumoto, Bowman, Tennessen (2024) wskazują, że w USA rankingi mają wpływ na rekrutację studentów zagranicznych, ale nie mają istotnego wpływu na decyzje kandydatów krajowych. Wskazuje się także na związek między selektywnością rekrutacji a wynikami rankingów (Guardino i in. 2005).

3. Dane i metoda analiz

3.1. Dane o wynikach rankingów

Ponieważ przedmiotem analiz nie jest sam ranking, ale zestawienie jego wyników z sytuacją absolwentów na rynku pracy, to nie podajemy tu szczegółowego opisu kry-

teriów. Wspomnijmy jedynie, że w rankingu „Perspektyw” w latach 2012–2015 dla uczelni akademickich przy konstruowaniu syntetycznego wskaźnika (nazywanego wskaźnikiem rankingowym) były brane pod uwagę⁸: prestiż, innowacyjność, potencjał naukowy, efektywność naukowa, warunki studiowania, umiędzynarodowienie. Zbliżony zestaw subkryteriów służących do stworzenia wskaźnika syntetycznego wykorzystywany jest w rankingu uczelni niepublicznych. Każde z tych subkryteriów ma zdefiniowany poprzez wskazanie indyktorów sposób pomiaru i przypisaną wagę.

W analizach wzięto pod uwagę rankingi opublikowane w latach 2012–2015⁹. Wynika to z założenia, że ówczesni kandydaci stali się absolwentami studiów II stopnia w latach – odpowiednio – 2014–2017, a dla absolwentów tych roczników dostępne są w systemie ELA dane o piątym roku od ukończenia studiów. Odpowiada to celowi opracowania, jakim jest zbadanie losów absolwentów, którzy wybrali uczelnie „najlepsze” do podjęcia studiów II stopnia. Ranking „Perspektyw” – w interesującym nas zakresie – prezentuje uczelnie akademickie (definiowane jako te, które mają co najmniej jedno uprawnienie do nadawania stopnia doktora) oraz odrębnie „magisterskie” uczelnie niepubliczne (a więc te, których absolwenci uzyskują tytuł zawodowy magistra). Ranking dotyczy uczelni, a więc nie wyodrębnia jednolitych studiów magisterskich i studiów II stopnia. Wobec tego z systemu ELA wzięto pod uwagę dane o losach absolwentów studiów II stopnia i studiów jednolitych magisterskich łącznie¹⁰, co nie ma istotnego wpływu na formułowane dalej wnioski.

Należy też dodać, że w rankingu uczelni akademickich występuje kilkanaście uczelni niepublicznych, ale tylko jedna z nich (Akademia Leona Koźmińskiego) klasyfikowana jest w pierwszej 25. Z tego powodu przez uczelnie akademickie rozumie się dalej publiczne uczelnie akademickie, a wspomniana uczelnia występuje w grupie „magisterskich” uczelni niepublicznych.

Porównane zostały losy absolwentów 25 najwyższej klasyfikowanych uczelni akademickich (dalej: TOPpub)¹¹ z losami absolwentów wszystkich pozostałych akademickich uczelni publicznych mających absolwentów studiów II stopnia i studiów jednolitych magisterskich w badanych latach oraz odpowiednio losy 15 najwyższej klasyfikowanych

---

⁸ Obecnie w rankingu tym brane są pod uwagę także dane z systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów. Dla uczelni akademickich „ekonomiczne losy absolwentów” brane są z wagą 12%, a dla uczelni niepublicznych z wagą 20%.

⁹ Wyniki rankingów dla wskazanych lat prezentowane są w tabelach rankingu z roku 2015 dostępnego na www.ranking.perspektywy.pl/2015/.

¹⁰ W badanych rocznikach absolwenci jednolitych studiów magisterskich stanowią mniej niż 12% osób, które uzyskały dyplom magisterski.

¹¹ Należy dodać, że w czterech analizowanych rankingach w TOP25 pojawia się łącznie 29 uczelni, co oznacza znaczący stopień stabilności listy najwyższej klasyfikowanych uczelni.

„magisterskich” uczelni niepublicznych (dalej: TOPniep) z losami absolwentów pozostałych uczelni niepublicznych wydających dyplomy magisterskie w badanych latach.

Mniejsza liczba uczelni niepublicznych wziętych do porównań wynika z tego, że występuje znacząca rozbieżność między wartościami wskaźnika rankingowego kilku najlepszych uczelni a pozostałymi uczelniami. W rankingu 2014 r. już szósta uczelnia, a w 2015 r. jedenasta miały mniej niż 50% punktów uczelni zajmującej pierwszą lokatę, podczas gdy w przypadku uczeni akademickich w obu rankingach były to uczelnie poniżej 36. lokaty. Oznacza to – w kontekście kryteriów branych pod uwagę w tym rankingu – znaczące zróżnicowanie między uczelniami niepublicznymi.

3.2. Dane o sytuacji absolwentów na rynku pracy

Informacje dotyczące zatrudnialności absolwentów czerpać można m.in. z ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów (przez www.ela.nauka.gov.pl, dalej: system ELA), wykorzystującego dane administracyjne z ZUS. Podstawową jednostką statystyczną w tym systemie jest grupa osób, która uzyskała dyplom danego kierunku studiów w pewnej uczelni, określonym trybie i poziomie studiów. O ile gromadzone są dane o wszystkich absolwentach, o tyle – dla zachowania anonimowości – udostępniane są dane o grupach liczących co najmniej 10 osób. Obecnie (wiosna 2024) dostępne są dane o 2 711 434 absolwentach z lat 2014–2021, a w tym 1 415 930 z lat 2014–2017, dla których są informacje o pięciu kolejnych latach na rynku pracy.

Spośród wskaźników dostępnych w systemie ELA do analiz wzięto względny wskaźnik bezrobocia (WWB) oraz względny wskaźnik zarobków (WWZ). W systemie ELA zdefiniowane są one następująco:

WWB – dla każdego absolwenta wyznacza się proporcję indywidualnego ryzyka bezrobocia do średniej rejestrowanego bezrobocia w jego powiecie zamieszkania (powiatach – jeśli zmieniał miejsce zamieszkania) w okresie objętym badaniem. Wartość wskaźnika prezentowanego w raportach ELA jest równa średniej z tych proporcji. Ryzyko bezrobocia w systemie ELA zdefiniowane jest jako średni procent liczby miesięcy po miesiącu uzyskania dyplomu, a w których absolwenci byli zarejestrowani jako bezrobotni;

WWZ – dla każdego absolwenta wyznacza się proporcje jego średnich zarobków do średnich zarobków w jego powiecie (powiatach) zamieszkania w okresie objętym badaniem. Wartość wskaźnika umieszczanego w raportach ELA jest równa średniej z tych proporcji.

Zgodnie z tymi definicjami:

– WWB ma tym lepszą wartość, im jest bliższy zeru, przy czym wartości mniejsze niż 1 oznaczają, że ryzyko bezrobocia absolwentów danej uczelni jest mniejsze niż

przeciętne. Zerowa wartość WWB oznacza, że żaden z absolwentów w badanym okresie nie zarejestrował się jako bezrobotny.

– WWZ ma tym lepszą wartość, im jest większy. Wartości większe niż 1 oznaczają, że wynagrodzenia absolwentów danej uczelni są większe niż przeciętne.

Analizując sytuację absolwentów na rynku pracy, wzięto pod uwagę dwa momenty czasowe: pierwszy oraz piąty rok od ukończenia studiów. Oznacza to, że analizowane były wartości WWB i WWZ odpowiednio dla pierwszego i piątego roku od czasu uzyskania dyplomów¹².

Należy podkreślić, że definicje i sposób obliczania WWB i WWZ pozwalają na porównywanie i ocenę sytuacji absolwentów na rynku pracy. Odniesienie wynagrodzeń i zagrożenia bezrobociem do średnich w powiecie zamieszkania (a więc charakteryzujących lokalny rynek pracy) oznacza, że w pełni możliwe jest porównywanie sytuacji absolwentów (niezależnie od uczelni, kierunku, poziomów i trybów studiów) pracujących w różnych miejscach Polski. Przykładowo wyższe relatywne wynagrodzenie (nawet przy niższej bezwzględnej wartości tego wynagrodzenia) oznacza lepszą sytuację na rynku pracy. Co więcej, jak wykazują badania (por. Rocki 2022b) w szczególności absolwenci tego samego kierunku, pracujący w województwie innym, niż województwo, w którym studiowali uzyskują premie płacową związaną z migracją.

3.3. Metoda analiz

Zmiany wartości WWB i WWZ pozwalają na analizę zmian sytuacji absolwentów na rynku pracy między pierwszym a piątym rokiem od ukończenia studiów, a przez to na kategoryzację absolwentów zgodnie z propozycją przedstawioną w Rocki 2022a. Jak wcześniej wspomniano, porównane zostaną wyniki kategoryzacji dla absolwentów czterech grup uczelni: czołowe publiczne uczelnie akademickie (TOPpub), pozostałe publiczne uczelnie akademickie (w zależności od rocznika jest ich od 55 do 58), czołowe uczelnie niepubliczne „magisterskie” (TOPniep), pozostałe niepubliczne uczelnie „magisterskie” (w zależności od rocznika jest ich od 124 do 127). Przez pozostałe rozumiemy tu inne uczelnie, dla których dostępne są dane w systemie ELA. W celu porównania wyodrębnionych grup uczelni wykonano obliczenia pozwalające na określenie kategorii dla ich absolwentów.

W prezentowanych dalej tabelach zawarto wyniki kategoryzacji dla analizowanych grup uczelni. Wyniki kategoryzacji ilustrowane są także wykresami strumieniowymi, wskazującymi na zmiany w strukturze absolwentów ze względu na kategorie. W tabelach tych i na wykresach:

– symbol G dotyczy absolwentów, którzy w danym roku po ukończeniu studiów są zagro-

---

¹² Warto zwrócić uwagę, że klasyfikujemy tu absolwentów według roku uzyskania dyplomu, a nie roku rozpoczęcia studiów.

zeni bezrobociem bardziej niż przeciętne zagrożenie w powiatach ich zamieszkania i jednocześnie ich zarobki są mniejsze niż średnie w powiatach ich zamieszkania (kategoria G – „gorsza” lub „zła” sytuacja na rynku pracy);

– symbol B dotyczy absolwentów, którzy w danym roku po ukończeniu studiów są zagrożeni bezrobociem mniej niż przeciętne zagrożenie w powiatach ich zamieszkania, ale ich zarobki są mniejsze niż średnie w powiatach ich zamieszkania (kategoria B – przeciętna sytuacja na rynku pracy); – symbol L związany jest z absolwentami, którzy w danym roku po ukończeniu studiów są mniej zagrożeni bezrobociem niż przeciętne zagrożenie w powiatach ich zamieszkania i jednocześnie ich zarobki są wyższe niż średnie w powiatach ich zamieszkania (kategoria L – lepsza sytuacja na rynku pracy); – symbole P1 oraz P5 występujące łącznie z G, B lub L oznaczają odpowiednio pierwszy lub piąty rok od uzyskania dyplomu.

Łącznie zapisane dwa symbole (nazywane kategoriami dynamicznymi), np. G→B, B→L, opisują przesunięcie absolwentów z jednej z kategorii do innej między pierwszym a piątym rokiem od ukończenia studiów. Odpowiednio dwa jednakowe symbole, np. B→B, oznaczają pozostanie absolwentów w tej samej kategorii. W prezentowanych analizach jest to interpretowane jako sytuacja stabilna, np. L→L oznacza absolwentów o stabilnie dobrej sytuacji na rynku pracy. Liczby podawane w tabelach wskazują na procentowy udział absolwentów w danej kategorii dynamicznej.

Należy tu dodać, że oprócz kategorii G, B i L występuje mało liczna (nieprzekraczająca 2% ogółu) kategoria absolwentów, którzy w danym roku po ukończeniu studiów są bardziej zagrożeni bezrobociem niż przeciętne zagrożenie w powiatach ich zamieszkania i jednocześnie ich zarobki są wyższe niż średnie w powiatach ich zamieszkania. Ze względu na małą liczbę takich absolwentów pomijamy ich w analizach.

4. Wyniki analiz

Na wstępie należy podkreślić, że wyniki kategoryzacji wskazują na ogólne poprawianie się sytuacji absolwentów na rynku pracy w każdym z badanych roczników. Wniosek taki wynika z tego, że w kategoriach wskazujących na złą (G→G), lub pogarszającą się, sytuację absolwentów (B→G, L→B) znajdują się niewielkie ich odsetki.

Wyniki obliczeń prezentowane są w tabelach 1–4 oraz ilustrowane odpowiadającymi im wykresami strumieniowymi. W tabelach pominięto kategorię L→G, gdyż w każdym z przypadków brak absolwentów w tej kategorii. Obok kategorii dynamicznych w tabelach wskazano także liczbę absolwentów w danej grupie uczelni oraz udziały absolwentów w gorszej, przeciętnej i lepszej sytuacji na rynku pracy w piątym roku od ukończenia studiów.

W tabelach nazwy grup czołowych uczelni uzupełniono rokiem opublikowania rankingu, według którego ustalono skład danej grupy.

Dane prezentowane w tabelach 1–4 wskazują, że w przypadku uczelni akademickich występuje znacząca różnica pomiędzy czołówką rankingu a pozostałymi uczelniami akademickimi: dla każdego z badanych roczników absolwenci uczelni TOPpub mający w pięć lat po uzyskaniu dyplomów dobrą sytuację na runku pracy stanowią ponad 50% ogółu absolwentów tych uczelni, podczas gdy w przypadku uczelni zajmujących pozycje poniżej 25. miejsca ponad 60% absolwentów jest w sytuacji przeciętnej. Warto podkreślić, że liczba absolwentów uczelni sklasyfikowanych na 25 najwyższych pozycjach jest większa niż pozostałych ponad pięćdziesięciu uczelni. Oznacza to, że „najlepsze” to także uczelnie akademickie o większej – przeciętnie – liczbie studentów.

Z tabel 1–4 oraz wykresów na rycinach 1, 3, 5 i 7 wynika także, że dla 25 najlepszych uczelni akademickich około trzykrotnie większa, niż w pozostałych uczelniach, część absolwentów poprawia swą sytuację na rynku pracy z przeciętnej do dobrej (kategoria B→L) w ciągu pięciu lat po studiach. Oczywiście z tego powodu w pozostałych uczelniach dominuje kategoria G→B: absolwentów poprawiających swą sytuację ze złej na przeciętną. Z wykresów wynika także, że absolwenci TOPpub – przeciętnie rzecz biorąc – już w pierwszym roku po studiach są w lepszej sytuacji na rynku pracy niż absolwenci pozostałych uczelni akademickich.

Warto też zauważyć, że dla TOP25 udział absolwentów w kategorii G w pierwszym roku po ukończeniu studiów (w każdym roczniku) wynosił od 16% do 30%, podczas gdy dla pozostałych uczelni akademickich 70–80%

Podsumowując te rozważania, można stwierdzić, że dla akademickich uczelni publicznych ranking (niezależnie od składu TOPpub w danym roku) wskazuje uczelnie, których absolwenci wyraźnie lepiej niż pozostałych radzą sobie na rynku pracy po pięciu latach od ukończenia studiów.

W przypadku uczelni magisterskich niepublicznych analiza nie daje jednoznacznego wniosku¹³. Z jednej strony udział absolwentów roczników 2014–2016 w kategorii L jest dla TOPniep większy niż dla pozostałych uczelni, ale jednocześnie porównywalny lub większy jest także (poza rocznikiem 2014) udział w kategorii G. Widoczna jest tendencja do zmniejszania się udziału absolwentów TOPniep w dobrej sytuacji na rynku pracy dla kolejnych roczników (kategoria L w piątym roku po ukończeniu studiów: od 36,29% dla rocznika 2014, do 12,49% dla rocznika 2017). Z tego powodu dla rocznika 2017 udział absolwentów TOPniep w dobrej sytuacji na rynku pracy jest mniejszy niż uczelni pozostałych. Niekorzystnie dla TOPniep wypada porównanie udziału absolwen-

---

¹³ Należy tu dodać, że w przypadku uczelni niepublicznych wystąpiły przypadki klasyfikowane w Rocki 2021 jako „osobliwe”: grup absolwentów, którzy mając zarobki wyższe niż przeciętne w ich powiatach zamieszkania, byli jednocześnie bardziej niż przeciętnie zagrożeni bezrobociem. Udział takich grup jest nie większy niż 2% ogółu absolwentów analizowanych uczelni niepublicznych.

Tabela 1. Kategoryzacja absolwentów rocznika 2014

	Liczba absolwentów	% absolwentów według kategorii dynamicznych										% absolwentów w piątym roku po dyplomie w kategorii		
		% absolwentów według kategorii dynamicznych										L→L	L→B	L→L
		G→G	G→B	G→L	B→G	B→B	B→L	L→B	L→L	G→P5	B→P5			
TOPpub(2012)	71 153	0	23,77	6,01	0	24,41	43,19	0	2,62	0	48,18	51,82		
inne akademickie	64 214	6,01	55,26	16,88	0,06	5,25	15,95	0	0,32	6,07	60,51	33,15		
TOPniep(2012)	10 103	0,98	19,16	14,62	0	43,57	12,86	0	8,81	0,98	62,73	36,29		
inne niepubliczne	27 972	2,71	16,95	0	1,81	67,62	9,6	0	0,97	4,52	84,57	10,57		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Kategoryzacja absolwentów rocznika 2015

	Liczba absolwentów	% absolwentów według kategorii										% absolwentów w piątym roku po dyplomie w kategorii		
		% absolwentów według kategorii										L→L	L→B	L→L
		G→G	G→B	G→L	B→G	B→B	B→L	L→B	L→L	G→P5	B→P5			
TOPpub(2013)	67 538	0,93	12,93	4,19	0	30,71	48,86	0	2,39	0,93	43,64	55,44		
inne akademickie	63 753	2,67	56,63	14,11	0,88	8,28	17,14	0	0,29	3,55	64,91	31,54		
TOPniep(2013)	9 238	4,02	16,07	0	0	47,79	28,38	0	2,29	4,02	63,86	30,67		
inne niepubliczne	26 906	1,86	16,29	0,86	2,66	57,65	15,42	0,12	5,08	4,52	74,06	21,36		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Kategoryzacja absolwentów rocznika 2016

	Liczba absolwentów	% absolwentów według kategorii										% absolwentów w piątym roku po dyplomie w kategorii				
		G→G	G→B	G→L	B→G	B→B	B→L	L→B	L→L	G→P5	B→P5	L→P5				
TOPpub(2014)	64 329	1,11	17,41	4,23	0,23	22,64	51,4	0	2,99	1,34	40,05	58,62				
inne akademickie	62 127	0,56	56,02	13,28	0	15,31	14,57	0	0,25	0,56	71,33	28,1				
TOPniep(2014)	10 543	4,33	18,05	0	0	52,55	20,08	0	3,14	4,33	70,6	23,22				
inne niepubliczne	23 290	2,25	15,87	2,07	0,81	64,83	7,87	0,58	4,83	3,06	81,28	14,77				

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Kategoryzacja absolwentów rocznika 2017

	Liczba absolwentów	% absolwentów według kategorii										% absolwentów w piątym roku po dyplomie w kategorii				
		G→G	G→B	G→L	B→G	B→B	B→L	L→B	L→L	G→P5	B→P5	L→P5				
TOPpub	64 531	1,8	14,3	0	0	28,25	52,26	0	3,38	1,8	42,55	55,64				
inne akademickie	57 667	0,42	58,22	12,97	0	10,74	16,42	0	1,24	0,42	68,96	30,63				
TOPniep	10 094	3,18	20,6	0	2,68	60,04	12,49	0	0	5,86	80,64	12,49				
inne niepubliczne	22 199	3,32	17,15	0,16	0,95	53,12	16,56	0	7,38	4,27	70,27	24,1				

Źródło: opracowanie własne

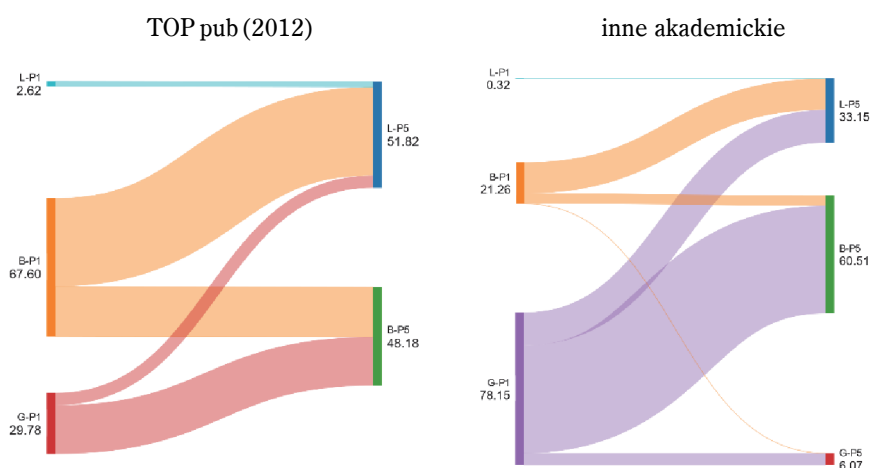
tów o stabilnie dobrej sytuacji na rynku pracy (kategoria L→L): tylko w roczniku 2014 uczelnie z pierwszej piętnastki wypadają lepiej niż pozostałe uczelnie. Co więcej, dla roczników 2015 i 2016 dla TOPniop większy jest niż dla pozostałych uczelni udział absolwentów w stabilnie złej sytuacji na rynku pracy (kategoria G→G).

Tak więc w przypadku niepublicznych uczelni magisterskich wyniki obliczeń dla TOPniop nie wskazują na to, że ich absolwenci mają jednoznacznie lepszą sytuację na rynku pracy niż absolwenci pozostałych uczelni tego typu. Trzeba tu jednak dodać, że szczegółowe analizy wskazują, iż absolwenci ścisłej czołówki (5–6 uczelni) są w sytuacji wyraźnie lepszej niż absolwenci pozostałych uczelni niepublicznych.

Prezentowane w tabelach wyniki skłaniają do porównania czołówek rankingów uczelni publicznych i niepublicznych. Trzeba jednak wziąć pod uwagę to, że dane stanowiące podstawę obliczeń wykorzystanych do skonstruowania tabel dotyczą uczelni jako całości i nie dają możliwości wyodrębnienia absolwentów studiów stacjonarnych i nie-stacjonarnych.

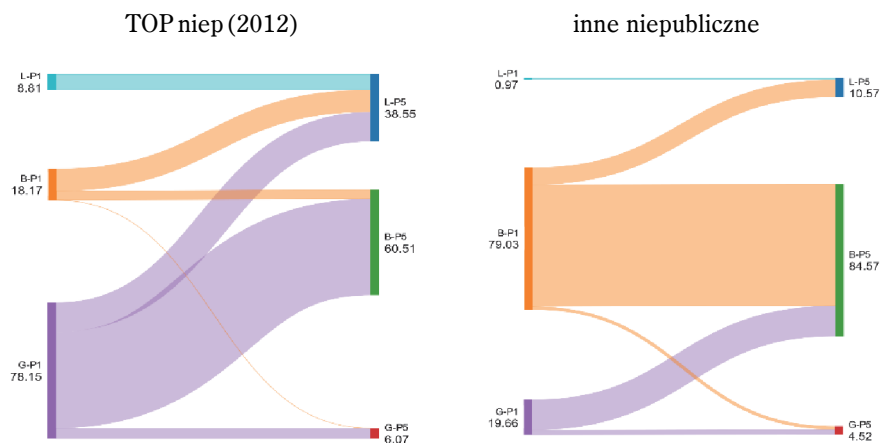
Uczelnie publiczne i niepubliczne różnią się znacząco co do udziału studentów w tym zakresie. Z danych systemu ELA wynika, że w uczelniach publicznych udział absolwentów studiów stacjonarnych jest znacząco większy (dla roczników 2014–2021: absolwenci studiów stacjonarnych w uczelniach publicznych to 78,62%, a w niepublicznych 18,28%).

Ma to wpływ na analizę sytuacji absolwentów uczelni, gdyż studenci studiów nie-stacjonarnych pracują znacząco częściej, a także częściej pracują przed studiami (por. Rocki 2021). Powoduje to, że wartości wskaźników WWB i WWZ charakteryzujące ich sytuację na rynku pracy są korzystniejsze w pierwszym roku po uzyskaniu dyplomów.

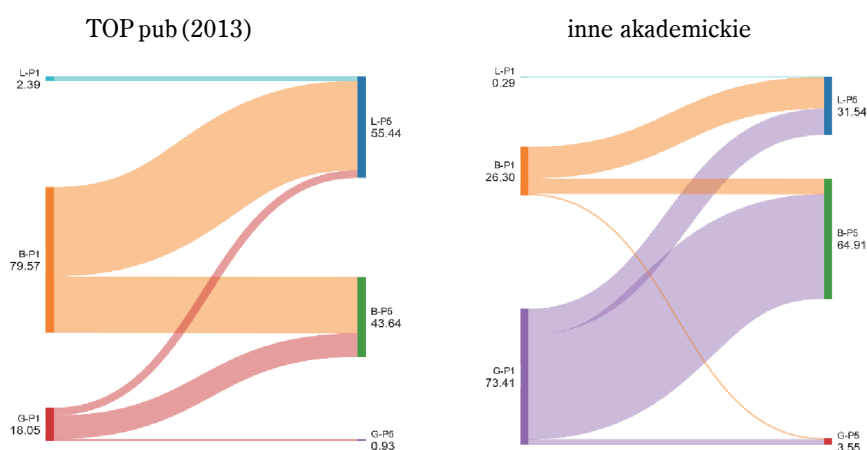

Ryc. 1. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2014 w kategoriach G, B, L dla uczelni publicznych. Źródło: opracowanie własne

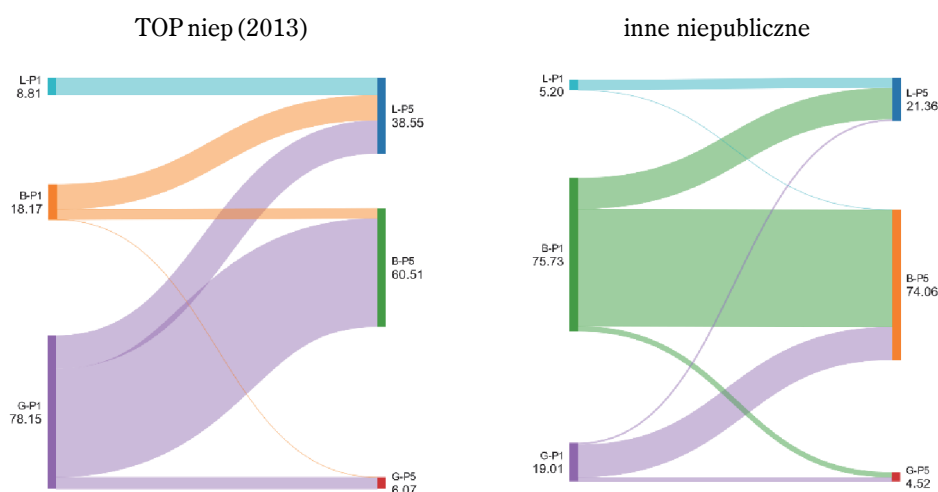
Porównanie wykresów strumieniowych 1 i 2, 3 i 4 itd. wskazuje na to, że o ile w pierwszym roku po uzyskaniu dyplomów czołowe uczelnie niepubliczne mają więcej absolwentów w kategorii L niż uczelnie publiczne, to po pięciu latach to uczelnie publiczne mają większy udział absolwentów w tej kategorii. Choć dla roczników 2014 i 2016 czołówka uczelni niepublicznych ma większy udział absolwentów w kategorii L→L niż czołówka uczelni publicznych, a dla rocznika 2017 (w którym uczelnie TOPniep nie mają absolwentów w tej kategorii) pozostałe uczelnie niepubliczne mają ponad 7% w tej kategorii, to trzeba odnotować, że ogólnie w przypadku uczelni publicznych sytuacja absolwentów w piątym roku od ukończenia studiów jest lepsza niż niepublicznych.

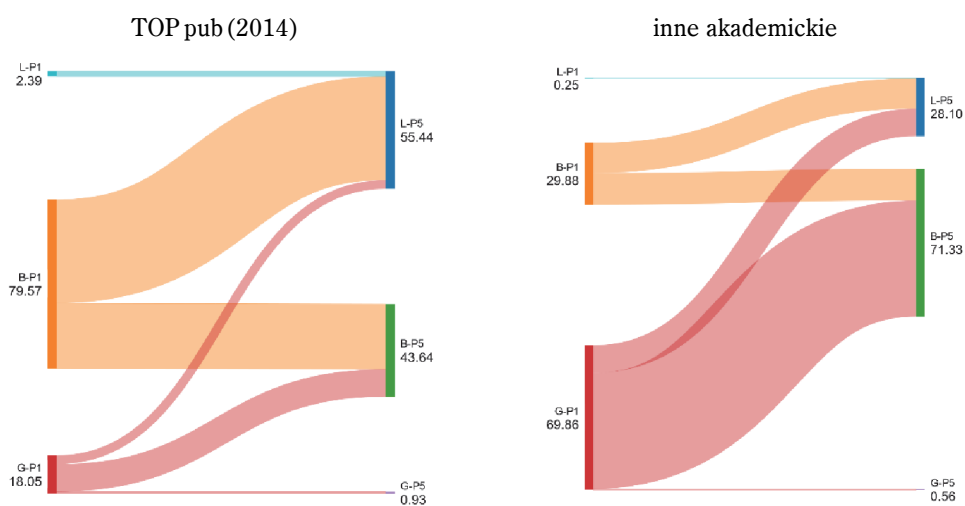
Ryc. 2. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2014 w kategoriach G, B, L dla uczelni niepublicznych. Źródło: opracowanie własne

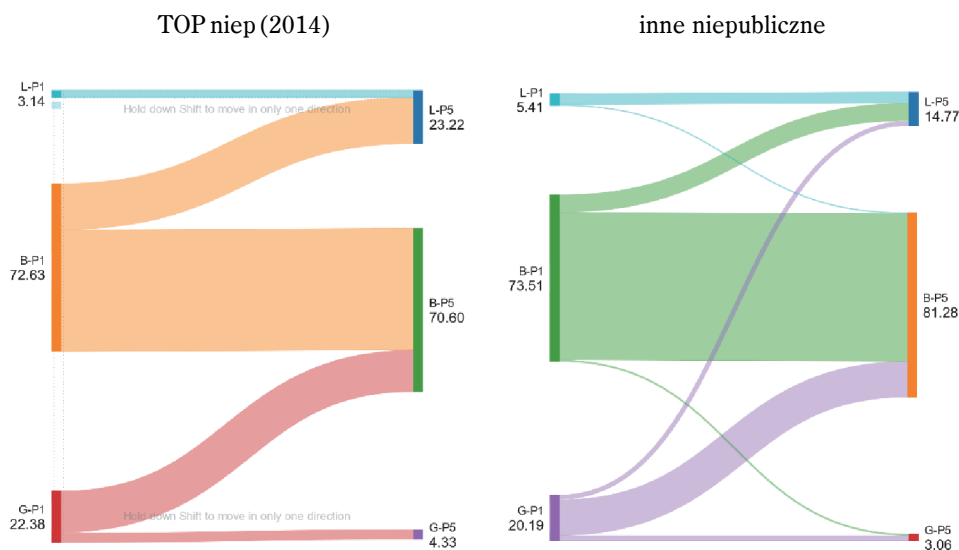
Ryc. 3. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2015 w kategoriach G, B, L dla uczelni publicznych. Źródło: opracowanie własne

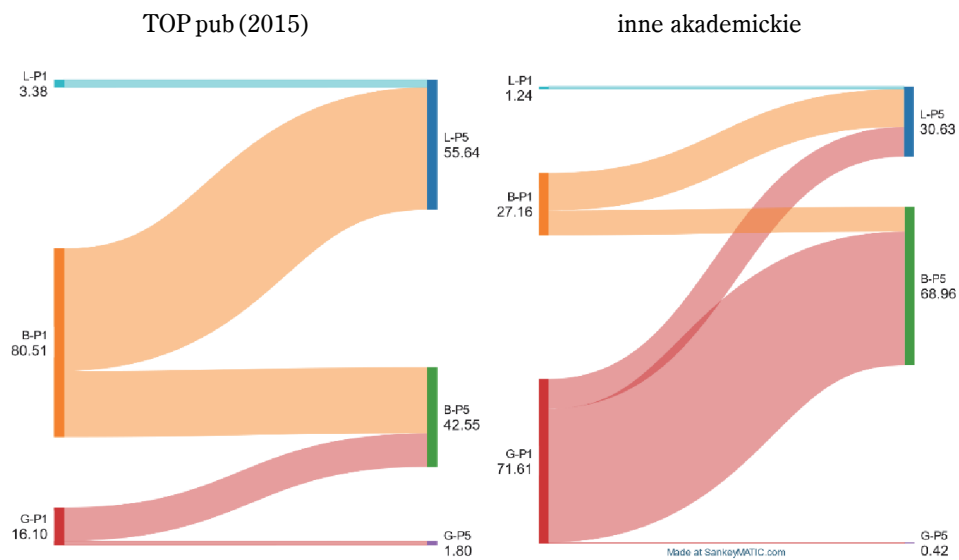
Ryc. 4. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2014 w kategoriach G, B, L dla uczelni niepublicznych. Źródło: opracowanie własne

Ryc. 5. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2016 w kategoriach G, B, L dla uczelni publicznych. Źródło: opracowanie własne

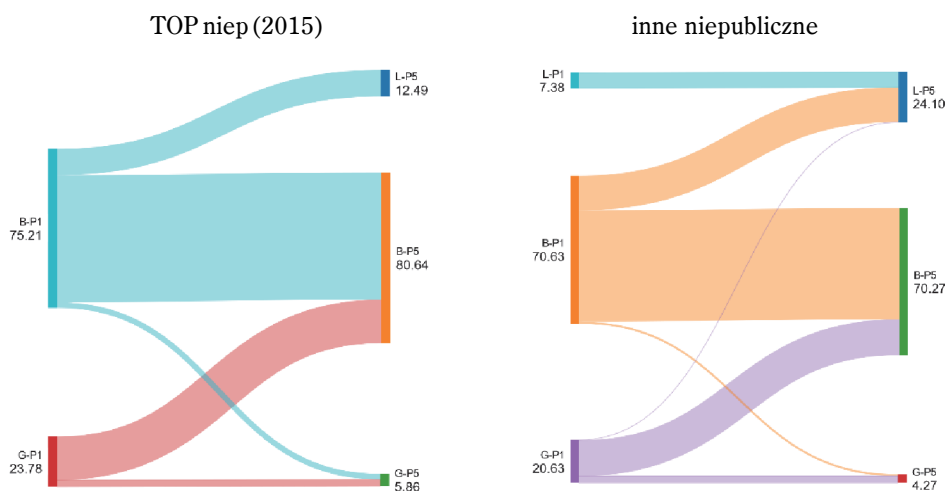

Ryc. 6. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2016 w kategoriach G, B, L dla uczelni niepublicznych. Źródło: opracowanie własne

Ryc. 7. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2017 w kategoriach G, B, L dla uczelni publicznych. Źródło: opracowanie własne

Ryc. 8. Zmiany struktury absolwentów rocznika 2017 w kategoriach G, B, L dla uczelni niepublicznych. Źródło: opracowanie własne

Wnioski

Przeprowadzone analizy wskazują, że wybrany do analiz ranking publicznych uczelni akademickich wskazuje na uczelnie, których absolwenci w kilka lat po zakończeniu studiów istotnie lepiej odnajdują się na rynku pracy niż absolwenci pozostałych uczelni tego typu. Jednocześnie wyniki uzyskane dla magisterskich uczelni niepublicznych nie pozwalają na wyciągnięcie takiego wniosku. Tak więc w przypadku uczelni publicznych ranking jest dobrym predyktorem zatrudnialności.

Przytoczone wyżej wyniki mogą także wskazywać na pozytywną weryfikację hipotezy o występowaniu w szkolnictwie wyższym efektu Świętego Mateusza (por. Farys, Wolbring (2021), Merton (1968) Kwiek, Roszka (2023)): czołowe uczelnie, mając wielu dobrych kandydatów i selektywne systemy rekrutacji, dają absolwentom dobrą pozycję na rynku pracy. Na zjawiska takie zwracali już uwagę Federkeil (2002), Filinov, Ruchkina (2002) oraz Guardino i in. (2005).

Badając losy absolwentów na podstawie danych udostępnianych przez ogólnopolski system monitorowania ekonomicznych losów absolwentów, trzeba brać pod uwagę ograniczenia związane z rodzajem danych: między innymi brak możliwości stwierdzenia, czy ukończone studia mają związek z wykonywaną pracą, brak możliwości wyodrębnienia – w przypadku danych o uczelniach – informacji o absolwentach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, czy też brak informacji o rzeczywistych wynagrodzeniach osób samozatrudnionych. Jednak to, że system ELA obejmuje w praktyce wszystkich absolwentów wszystkich uczelni, pozwala na wyciąganie uogólniających wniosków. Przypom-

nieć tu należy, że definicje i sposób obliczania wykorzystanych w analizach względnych wskaźników zarobków i bezrobocia umożliwiają porównywanie sytuacji absolwentów różnych uczelni niezależnie od miejsca ich zamieszkania (pracy).

Analizując losy absolwentów, należy pamiętać, że dla roczników 2016 i 2017 ich piąty rok na rynku pracy (odpowiednio rok 2021 i 2022) przypadał w okresie pandemii COVID-19 mającej wpływ na gospodarkę, a w szczególności na rynek pracy. Jednak ma to wpływ jedynie na porównania roczników między sobą, a nie na porównania losów absolwentów różnych uczelni danego rocznika.

Bibliografia

- Altbach P.G. (2021) *Foreword: reflections on rankings*, [w:] Hazelkorn E., Mihut G. (red.) *Research Handbook on University Rankings. Theory, Methodology, Influence and Impact*. Elgar Handbook on Education, s. xxiii–xxx.
- Altbach P.G., Wit H. (2023) *Complicated but Crucial: Higher Education's Missions for the Labour Market?* *International Higher Education*, nr 116, DOI: 10.36197/IHE.2023.116.02
- Banasz Z., Kosztyn Z.T., Csanyi V.V., Telecs A. (2022) *University leagues alongside rankings, Quality & Quantity*.
- Barron G.R.S. (2017) *The Berlin Principles on Ranking Higher Education Institutions: limitations, legitimacy, and value conflict*, *Higher Education* 73, s. 317–333, DOI: 10.1007/s10734-016-0022-z
- Berlin Principles on Ranking of Higher Education Institutions* (2006) IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence; <https://ireg-observatory.org/en/> dostęp 2 lutego 2024
- Budnikowski A., Dabrowski D., Gąsior U., Macioł A. (2012) *Pracodawcy o poszukiwanych kompetencjach i kwalifikacjach absolwentów uczelni – wyniki badania*, e_Mentor nr 4 (46), <https://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer46/id/946>
- Cheng Y., Liu N.C. *GDP as an indicator for the Development of a World-Class University*, [w:] Sadlak J., Liu N.C. (red.) (2007) *The World-class University and Ranking: Aiming Beyond Status*, UNESCO – CEPES, European Centre for Higher Education, s. 355–361.
- Christiansen B., Even A.M. (2024) *Advancing Student Employability Through Higher Education*, IGI Global.
- Christie F. (2017) *The reporting of university league table employability rankings: a critical review*, *Journal of Education and Work*, 30: 4, 403–418, DOI: 10.1080/13639080.2016.1224821
- Clarke M. (2002) *Some Guidelines for Academic Quality Rankings*, [w:] *Ranking and league tables of higher education institutions*, UNESCO–CEPES, European Centre for Higher Education, t. XXVII, nr 4, s. 43–459, https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130_392, (dostęp 2 lutego 2024).
- CollegeGrad.com releases top hiring criteria for college grads (2007) CollegeGrad.com/press/whatemployerswant2007 (dostęp 5 lutego 2024).
- CollegeGrad.com releases top hiring criteria for college grads (2008) CollegeGrad.com/press/what-employers-want-2008 (dostęp 5 lutego 2024).
- Conklin M. (2023) *Increasing Ideological Discrimination in Law School Rankings: Measuring the Conservative Penalty and Liberal Bonus with Updated 2024 Rankings Data*, *Tennessee Journal of Law and Policy*, t. 16, s. 1–24.

- Farys R., Wolbring T. (2021) *Matthew effects in science and the serial diffusion of ideas: Testing old ideas with new methods*, Quantitative Science Studies 2(2), s. 05–526, DOI: 10.1162/qss_a_00129
- Federkeil G. (2002) *Some Aspects of Ranking Methodology – The CHE Ranking of German Universities*, [w:] *Ranking and league tables of higher education institutions*, UNESCO – CEPES, European Centre for Higher Education, t. XVII, nr 4, s. 89–399.
- Filinov N.B. I Ruchkina S. (2002) *Ranking of Higher Education Institutions In Russia*, [w:] “Ranking and league tables of higher education institutions”, UNESCO – CEPES, European Centre for Higher Education, t. XXVII, nr, s. 407–421.
- Guardino C., Ridgeway G., Chun M., Buddin R. (2005) *Latent Variable Analysis: A New Approach to University Ranking*, [w:] *Ranking Systems and Methodologies in Higher Education*, UNESCO–CEPES, European Centre for Higher Education, t. XXX, nr 2, s. 147–166, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000142119>
- Hazelkorn E., Loukkola T., Zhang T. (2014) *Rankings in Institutional Strategies and Processes: Impact or Illusion*, EUA Publications.
- Hazelkorn E., Mihut G. (red.) (2021) *Research Handbook on University Rankings. Theory, Methodology, Influence and Impact*. Elgar Handbook on Education.
- Irfan A. (2024) *Research Trends in University Rankings: A Scoping Review of the Top 100 Most Cited Articles in Academic Journals from 2017 to 2021*, European Review, t. 32, nr 1, s. 80–98, DOI: 10.1017/S1062798723000595
- Jasiński M., Bozykowski M., Zając T., Styczeń M., Izdebski A. (2015) *Dokładniej, rzetelniej, taniej. Badania oparte na rejestrach publicznych jako szansa dla badań społecznych w Polsce* Studia Socjologiczne, nr 1 (216) s. 45–72.
- Loyola-Gonzalez O., Medina-Perez M.A., Valdez R.A.C., Choo K.R (2020) *A Contrast Pattern-Based Scientometric Study of the QS World University Ranking*, IEEE Access, DOI: 10.1109/ACCESS.2020.3037665
- Karadg E., Belenkuyu C. (2020) *Determining the standard of quality: Examining the Turkish University ranking systems to the Berlin Principles*, Journal of Higher Education, t. 10 (3) DOI: 10.2399/yod.19.020000
- Kayyali M. (2023a) *The Relationship between Rankings and Academic Quality*, International Journal of Management, Science, Innovation and Technology, 4, s. 1.
- Kayyali M. (2023b) *Critiques and Limitations of University Rankings*. International Journal of Governance in Higher Education 1 (1) s. 1–5.
- Katsumoto S., Bowman N.A. Tennessen N.F. (2024) *The role of rankings in shaping the institutional enrollment of international students*. Higher Education The International Journal of Higher Education Research, DOI: 10.1007/s10734-024-01208-y
- Kwiek M., Roszka W. (2023) *Zawsze wysoce produktywni? Zawsze nisko produktywni? Dynamiczne ujęcie dorobku naukowego profesorów tytularnych wykorzystujące klasy produktywności*, Nauka, nr 1, s. 7–39, DOI: 10.24425/nauka.2023.144944
- Liu N.C., Cheng Y. (2005) *The Academic Ranking of World Universities*, [w:] *Ranking Systems and Methodologies in Higher Education*, UNESCO – CEPES, European Centre for Higher Education, t. XXX, nr 2, s. 127–136.
- Marginson S. (2023) *Is employability displacing Higher Education* International Higher Education, nr 116 DOI: 10.36197/IHE.2923.116.01
- Marszałek A. (2012) *Zatrudnialność – nowa i poszukiwana cecha pracownika*, Polityka Społeczna, nr 11–12, s. 20–24.

- Merisotis J.P. (2002) *Summary of the Invitational Roundtable on Statistical Indicators for the Quality Assessment of Higher/Tertiary Education Institutions: Ranking and League Table Methodologies*, [w:] UNESCO – CEPES, European Centre for Higher Education, t. XXVII, nr 4, s. 475–480 <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130392>
- Merton R.K. (1968) *The Matthew Effect in Science*, *Science* 159 (3810) s. 56–63.
- Pietrucha J. (2017) *Country-specific determinants of world university rankings*, *Scientometrics* DOI: 10.1007/s11192-017-2634-1
- Pacholski L. (2023) *Rankingi i polskie uczelnie*, *Nauka* 4, DOI: 10.24425/nauka.2023.148230
- Pietrzak P., Cieciora M. (2020) *Academic Rankings as a Source of Information for Study Candidates*, *Zarządzanie Publiczne* 2 (52) s. 51–62.
- Piróg D. (2013) *Wybrane determinanty tranzytacji absolwentów studiów wyższych na rynek pracy*, *Studia Ekonomiczne*, t.160, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach
- Poelmans H., Sacchetti L., Vancauwenbergh S., Piazza S. (2023) *Fuzzy data definitions distort fair comparability of universities in university rankings: results from Italy and Belgium on the Times Higher Education Ranking*, *Quality in Higher Education*, DOI: 10.1080/13538322.2023.2173967
- Poleszczuk J. (2017) *Decyzje edukacyjne maturzystów. Kontekst społeczny i indywidualne postawy młodzieży Białegostoku wobec wykształcenia wyższego*, *Pogranicze. Studia Społeczne* XXXI, s. 13–29, DOI: 10.15290/pss.2017.31.01
- Ranking.perspektywy.pl/2015/ (dostęp 3 czerwca 2024).
- Rauhvargers A. (2011) *Global university rankings and their impact EUA*, Report on rankings 2011, <https://eua.eu/resources/publications/384:global-university-rankings-and-their-impact.html>
- Rauhvargers A. (2013) *Global university rankings and their impact – report II – EUA Report on rankings 2013*, <https://eua.eu/resources/publications/383:global-university-rankings-and-their-impact-report-ii.html>
- Rhein D., Nanni A. (2021) *The impact of global university rankings on universities in Thailand: don't hate the player, hate the game*, *Globalisation, Societies and Education*, nr 21, s. 55–65, DOI: 10.1080/14767724.2021.2016375
- Rocki M. (2019) *Ranking polskich uczelni według ekonomicznych losów absolwentów*, *Ekonomista*, nr 3, s. 343–354.
- Rocki M. (2021) *Łączenie studiów z pracą zarobkową a wejście absolwentów wyższych uczelni na rynek pracy*, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* 83(4), s. 205–222
- Rocki M. (2022a) *Kategoryzacja polskich uczelni akademickich w świetle danych z systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów*, *Gospodarka Narodowa* 4 (312) s. 42–59, DOI: 10.33119/GN/154833
- Rocki M. (2022b) *Relatywna premia płacowa jako efekt zmiany miejsca zamieszkania absolwentów studiów wyższych*, *Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician*, t. 67, 4, 1–17. DOI: 10.5604/01.3001.0015.8261
- Rocki M. (2022c) *Zatrudnialność absolwentów szkół wyższych*, *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego*, nr 1, s. 105–109.
- Rocki M. (2023) *Kategoryzacja kierunków studiów w świetle danych o trzech rocznikach absolwentów*, *Gospodarka narodowa* 3(315), s. 71–91. DOI: 10.33119/GN/169435
- Sadlak J., Liu N.C. (red.) (2007) *The World-class University and Ranking: Aiming Beyond Status*, UNESCO – CEPES, European Centre for Higher Education.
- Sumathi G.M., Mamatha H.K., Shiva P.K., Chandan S. (2023) *A comprehensive review of Na-*

- tional Ranking framework (NIRF) in comparison to World University Ranking*, Yugato, t. 75, nr 2, s. 1–21.
- Sursock A. (2021) *Quality assurance and rankings: some European lessons*, [w:] Hazelkorn E., Mihut G. (red.) *Research handbook on University Rankings. Theory, Methodology, Influence and Impact*. Elgar Handbook in Education, s. 185–196.
- Sursock A. (2014) *Alliances and mergers in France: incentives, success factors and obstacles*, [w:] Georgiu L., Curaj A., Harper J.H., Egron-Polak E. *Mergers and Alliances in Higher Education: Current International Practice and Emerging Opportunities*, Springer, s. 23–39.
- Tandilashvili N., Tabatadze M., Tandilashvili A. (2024) *Impact of International Rankings on French Universities*, www.preprints.org, DOI: 10.20944/preprints202401.1656.v1
- Thakur M. (2007) *The Impact of Ranking Systems on Higher Education and its Stakeholders*, Journal of Institutional Research 13(1), s. 83–96.
- Tijssen R. *How future-proof are world university rankings? The case of Most Innovative University ranking*, [w:] Hazelkorn E., Mihut G. (red.) *Research handbook on University Rankings. Theory, Methodology, Influence and Impact*. Elgar Handbook in Education, s. 185–196.
- Topolewska K. *The impact of competencies on employability in Poland*, *Ekonomia i Prawo* (22) nr 4, s. 809–824.
- Woźnicki J., Morawski R.Z. (2002) *Public and Private Education Institutiona – Joint or Separate Evaluation and Ranking: The Polish Perspective*, [w:] *Ranking and league tables of higher education institutions*, UNESCO–CEPES, European Centre for Higher Education, t. XXVII, nr 4, s. 461–466.
- Yonezawa Akiyoshi, Nakatsiu Izumi, Kobayashi Tetsuo (2002) *University Rankings in Japan*, [w:] *Ranking and league tables of higher education institutions*, UNESCO–CEPES, European Centre for Higher Education, t. XXVII, nr 4, s. 373–382, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000130392>

Ranking szkół wyższych jako predyktor zatrudnialności

Corocznie ukazujące się rankingi uczelni wyższych porządkują w pewnym sensie informacje o systemie szkolnictwa wyższego, ale tworzone są z myślą o bieżących analizach, a w tym do podejmowaniu decyzji przez kandydatów na studia. Współistnienie ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów skłania do zestawienia wyników wybranego rankingu z losami absolwentów. W artykule wykorzystano dane o wynikach rankingu w podziale na uczelnie publiczne i niepubliczne oraz dane ze wspomnianego systemu monitorowania. Celem prac było sprawdzenie, czy wybranie przez kandydatów na studia uczelni zajmujących czołowe miejsca w rankingu daje podstawy do przewidywania lepszej – niż w przypadku wyboru innej uczelni – sytuacji na rynku pracy w pięć lat po uzyskaniu dyplomu. Wskazano, że w przypadku uczelni publicznych ranking jest dobrym predyktorem w tym zakresie. W przypadku uczelni niepublicznych analizy nie wskazały na istotnie lepszą sytuację absolwentów czołówki rankingu od absolwentów pozostałych uczelni.

Słowa kluczowe: ranking, szkolnictwo wyższe, absolwenci szkół wyższych, zatrudnialność, rynek pracy

Ranking of universities as a predictor of employability

The annual rankings of universities, in a sense, organize information about the higher education system, but they are created with current analyzes in mind, including decision-making by candidates for studies. The coexistence of a nationwide system for monitoring the economic fate of graduates prompts us to compare the results of the selected ranking with the fate of graduates. The article uses data on the ranking results divided into public and private universities and data from the above-mentioned monitoring system. The aim of the work was to check whether the candidates' choice of universities with top rankings provides grounds for predicting a better situation on the labor market than in the case of choosing another university five years after obtaining a diploma. It was indicated that in the case of public universities, the ranking is a good predictor in this respect. In the case of non-public universities, the analyzes did not indicate a significantly better situation for graduates at the top of the ranking than graduates of other universities.

Key words: ranking, higher education, university graduates, employability, labor market